

„ HISTORIA W DOKUMENTACH”

**- program realizowany w czasie zajęć kółka historycznego w
Gimnazjum**

Miejsce realizacji:
Gimnazjum w Zespole Szkół nr 1
w Kalwarii Zebrzydowskiej
w roku szkolnym 2005/2006

Autorka: mgr Ewa Leja

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Cele ogólne.
3. Cele szczegółowe.
4. Treści kształcenia i tematyka.
5. Oczekiwane efekty.
6. Metody i formy realizacji.
7. Ewaluacja.
8. Bibliografia.

1. Wstęp

Proponowany program koła historycznego przeznaczony jest dla uczniów gimnazjum, którzy poznali już zarys historii w szkole podstawowej. Idea tego programu powstała na kanwie moich wieloletnich doświadczeń jako nauczyciela historii zarówno w szkole podstawowej jak i, po reformie oświaty w gimnazjum. Zauważyłam jak olbrzymie wrażenie i zainteresowanie wśród młodzieży wywiera bezpośredni kontakt z eksponatami i dokumentami, które pozwalają niejako „dotknąć” historii. Wielokrotnie zauważałam, że uczniowie więcej faktów i wiadomości zapamiętują i przyswajają sobie z wystaw, oglądania kącików historycznych, czy nawet gazetek niż z suchych lekcji bądź wykładów. Wybrałam taki tytuł dla programu nauczania historii na kółku historycznym, ponieważ widzę potrzebę umożliwienia uczniom interesującym się historią kontaktu z prawdziwymi „świadkami dziejów” oraz potrzebę wyrobienia nawyków dbania o pamiątki z przeszłości i to zarówno o te najcenniejsze jak i o te z domowych archiwów. Program ten pozwoli na efektywne wykorzystanie i zabezpieczenie eksponatów gromadzonych podczas cyklicznie przeprowadzanej akcji „Ocalić przed zniszczeniem”(gromadzenie pamiątek i dokumentów walających się po strychach i piwnicach a skazanych na zniszczenie).

Dzięki treściom zawartym w programie uczniowie mogą poszerzyć i pogłębić swoją wiedzę z zakresu historii nowożytnej ze szczególnym uwzględnieniem historii najbliższej okolicy oraz historii własnej rodziny.

Jak ważne dla psychiki młodego człowieka jest poznanie własnych korzeni nie trzeba przekonywać żadnego pedagoga.

Oprócz faktów historycznych, uczniowie w trakcie zajęć nabywają umiejętności samodzielnej pracy, poznają sposoby zabezpieczania i archiwizacji dokumentów zaznajamiają się z nowoczesnymi środkami komputerowo-audio-wizualnymi, przygotowują pomoce dydaktyczne dla kolegów poznają różne źródła wiedzy historycznej.

2. Cele ogólne:

- rozbudzenie zainteresowania przeszłością.
- rozwijanie zainteresowań osobistych uczniów.
- rozwijanie umiejętności komunikowania się.
- wyrabianie nawyków szacunku dla pamiątek historycznych.
- rozbudzenie świadomości istoty własnych korzeni.
- wyrabianie wytrwałości i aktywności w dążeniu do celu.
- wyrabianie nawyków dbałości o pamiątki historyczne.
- poszukiwanie, porządkowanie i wykorzystanie eksponatów z różnych źródeł.

3. Cele szczegółowe:

- poznanie sposobów identyfikacji dokumentów i materiałów mających wartość historyczną.
- poznanie sposobów zabezpieczania i oceny wartości historycznej zgromadzonych dokumentów.
- zaznajomienie z nowoczesnymi środkami kopiowania, zabezpieczania i przechowywania dokumentów.(nabywanie umiejętności obsługi aparatu cyfrowego, skanera, kserokopiarki, kamery video, urządzenia do foliowania dokumentów.)
- poznanie lokalnych źródeł informacji i miejsc przechowywania dokumentów o wartości historycznej.(Biblioteka klasztorna, archiwum, księgi parafialne, księgi wieczyste.)
- nabywanie umiejętności tworzenia ekspozycji historycznej.

4. Program Nauczania

Lp.	Treści kształcenia	Cele zajęć	Metody, środki	Uwagi
1.	Lekcja organizacyjna			
	Moje zainteresowanie historią.	Zapoznanie z planowaną tematyką zajęć, rozbudzenie zainteresowania historią.	Pogawędka, pokaz źródeł historycznych. (Najciekawsze dokumenty ze zbiorów szkoły) praca z eksponatami.	
2,3.	Postępowanie z dokumentami i materiałami mającymi wartość historyczną.			
2.	Obserwacja i rozróżnianie różnych dokumentów i materiałów historycznych	Zapoznanie ze znaczeniem materiałów historycznych w procesie poznania Wyrobienie nawyku szacunku dla dokumentów pamiątek historycznych.	Krótki film „Archiwum” (fragment) Pogadanka, dyskusja Praca z oryginałami i kopiami dokumentów i materiałów historycznych.	
3.	Selekcja dokumentów czytanie i ocena ich treści - wnioski	Wyciąganie wniosków historycznych na podstawie treści dokumentu.	Praca z zestawem dokumentów i materiałów historycznych. Dyskusja, praca w grupach.	
4,5.	Sposoby archiwizacji i opis dokumentów ocena ich wartości historycznej.			
4.	Ocenianie wartości historycznej przykładowych dokumentów.	Nabycie umiejętności ocenienia wartości historycznej materiału.	Krótką pogadanką. Praca w grupach z zestawami materiałów historycznych. Dyskusja.	
5.	Sposoby archiwizacji dokumentów ich grupowanie i opis.	Poznanie sposobów archiwizacji. Wyrobienie nawyku szacunku dla dokumentów historycznych	Fragment filmu „Archiwum” Wykład. Wspólne ćwiczenia i opis przykładowego dokumentu.	

6,7. Wspólna archiwizacja, opis i ocena wartości historycznej dokumentów zgromadzonych przez uczniów.				
6.	Wstępna selekcja i grupowanie dokumentów. Ocena wartości historycznej zgromadzonych dokumentów.	Nabywanie umiejętności selekcji zgromadzonego materiału ich grupowania według różnych kryteriów (tematu, wieku, treści, zasięgu, stanu itp.)	Materiały zgromadzone przez uczniów w ramach akcji „Ocalić przed zniszczeniem” Praca w grupach.	
7.	Opis i analiza przydatności zgromadzonych materiałów jako źródła wiedzy historycznej.	Poznanie sposobów opisu dokumentów pozwalających na późniejsze ich sprawne wykorzystywanie w procesie Edukacji. Wykorzystanie umiejętności archiwizacji w życiu codziennym –prowadzenie domowego archiwum.	Obserwacja bezpośrednia dokumentów. Analiza i umiejscowienie ich w czasie i miejscu historycznym. Praca w grupach. Burza mózgów	
8,9. Wykonanie kącika historycznego w pracowni historycznej przy wykorzystaniu zgromadzonych eksponatów.				
8.	Opracowanie koncepcji ekspozycji. Wybór i analiza przydatności wybranych eksponatów. Forma estetyczno-wizualna ekspozycji i jej wpływ na jej odbiór.	Nabywanie umiejętności tworzenia ekspozycji historycznej. Umiejętność łączenia zdolności plastycznych i wiedzy historycznej. Zrozumienie wpływu atrakcyjności wizualnej na odbiór ekspozycji.	Praca w zespołach. Metoda konkurencji (wewnętrzny konkurs na najciekawszą ekspozycję) Materiały historyczne, pomoce plastyczne (farby, kredki, mazaki) Elementy grafiki komputerowej.	
9.	Praktyczne wykonanie ekspozycji. Połączenie nowoczesnych technik plastycznych z autentycznymi eksponatami z przeszłości	Umiejętność wykorzystania nowoczesnych technik plastycznych i ich połączenia z pamiątkami z przeszłości w celu uzyskania barwnych i interesujących ekspozycji o treści historycznej.	Gazetka szkolna, plakat, Plansza dydaktyczna, ekspozycja gablotowa.	
10. Wizyta w Archiwum.				

--	--

10.	Organizacja prawdziwego archiwum. Specyfika pracy w archiwum.	Zapoznanie ze sposobem i zasadami korzystania z zasobów archiwum. Wykorzystanie zasobów archiwum w celu zdobycia wiedzy historycznej	Wycieczka, pogadanka	
11.	Księgi parafialne jako źródło wiedzy o najbliższej okolicy.			
11.	Sposób prowadzenia ksiąg parafialnych. Analiza danych demograficznych z wybranych lat na podstawie zapisów w księgach parafialnych.	Poznanie sposobu zapisów w księgach parafialnych. Nabycie umiejętności wykorzystania informacji zawartych w księgach. Wyciąganie wniosków dotyczących historii parafii na podstawie zapisów w księgach.	Wycieczka, pokaz autentycznych ksiąg, Praca w grupach z autentycznymi księgami parafialnymi.	
12,13, 14.	Nowoczesne środki audio-video jako sposób na przechowywanie dokumentów(fotografia cyfrowa, kamera video, skaner, dyktafon, foliowanie dokumentów, sposoby przechowywania kopii)			
12.	Omówienie zasad posługiwania się nowoczesnymi środkami Audio video.	Zaznajomienie uczniów z nowoczesnymi środkami audiowizualnymi. Poznanie zasad obsługi tych	Pokaz, wykład. Praca ze sprzętem Metoda prób.	

	<p>Obserwacja wykorzystania środków i ich samodzielne użycie.</p>	<p>środków.</p>		
13.	<p>Prezentacja możliwości współczesnych środków audiowizualnych. Wykorzystanie środków przy tworzeniu pomocy naukowych, ekspozycji, wystaw.</p>	<p>Nabycie umiejętności wykorzystania środków audiowizualnych zarówno w procesie tworzenia, nauki, jak i w życiu codziennym.</p>	<p>Praca ze sprzętem (aparat cyfrowy, skaner + komputer, dyktafon, kamera video, urządzenie do foliowania)</p>	
14.	<p>Nauka obsługi i wykorzystania środków audiowizualnych do zabezpieczania dokumentów i materiałów historycznych.</p>	<p>Wyrobienie nawyków zabezpieczania dokumentów (foliowanie) i tworzenia kopii (zdjęcia, ksero, skanowanie) najcenniejszych eksponatów. Również w domowych archiwach.</p>	<p>Praca ze sprzętem (aparat cyfrowy, skaner + komputer, dyktafon, kamera video, kserokopiarka, urządzenie do foliowania)</p>	

15,16.	Drzewo genealogiczne- próba wykonania rodzinnego drzewa genealogicznego			
15.	Gromadzenie materiałów dotyczących własnych rodzin. Analiza i wyciąganie wniosków z dokumentów zdjęć, rozmów.	Umiejętność dociekliwości badawczej i wytrwałości w dążeniu do celu. Nabycie nawyku systematyczności w gromadzeniu materiałów.	Wywiad, praca z materiałami (zdjęcia, metryki, odpisy z ksiąg parafialnych). Portfolio.	
16.	Historia rodziny na tle historii okolicy, Polski, Europy, świata. Wybór formy wizualnej drzewa genealogicznego. Użycie plastycznych środków wyrazu w celu uatrakcyjnienia drzewa genealogicznego	Zdobycie umiejętności umiejscowienia losów własnej rodziny na tle historii Polski i świata. Zainteresowanie ucznia historią swojej rodziny, wyrobienie poczucia ważności poznania swoich korzeni.	Praca ze zgromadzonymi materiałami. Środki plastyczne (farby, kredki, mazaki itp.)	
17.	Internet jako nieograniczone źródło informacji i dostępu do elektronicznych kopii dokumentów			
17.	Nauka korzystania z Internetu. Poznawanie sposobu szukania interesujących adresów stron zawierających ciekawe informacje z historii.	Nabycie umiejętności „ściągania” interesujących informacji i kopii dokumentów. Stworzenie prywatnej bazy ulubionych stron o tematyce historycznej.(Muzea, archiwa, zabytki, filmy)	Praca z komputerem Spis najciekawszych stron internetowych o tematyce historycznej.	

5. Oczekiwane efekty:

- ◀ uczniowie odkrywają własne możliwości twórcze i pokonują bariery emocjonalne.
- ◀ umieją samodzielnie wykorzystywać różnego rodzaju źródła do zdobywania interesujących informacji i dokumentów (ich kopii).
- ◀ potrafią współpracować w grupie.
- ◀ formułować własne myśli i poglądy w oparciu o zgromadzony materiał historyczny.
- ◀ aktywnie uczestniczyć w różnego rodzaju dyskusjach z wykorzystaniem argumentów i przykładów dokumentów potwierdzających słuszność tez, które głoszą.
- ◀ wykorzystywać wiedzę wyniesioną z zajęć w życiu codziennym (zwłaszcza przy prowadzeniu domowych archiwów rodzinnych).
- ◀ wyeksponować w interesującej formie zgromadzone dokumenty i pamiątki.
- ◀ wykorzystywać w życiu codziennym umiejętności posługiwania się nowoczesnymi środkami technicznymi (skaner, kopiarka, aparat cyfrowy itp.)

6. Metody i formy realizacji:

Realizacja programu uwzględnia przede wszystkim działania praktyczne realizowane indywidualnie lub grupowo. Muszą one być one połączone z różnymi formami poznania i przekazu takimi jak pokaz, pogadanka, dyskusja, zwiedzanie oglądanie itp. Metody te mają rozwijać indywidualne zdolności zainteresowania uczniów oraz wspierać aktywność twórczą i edukację. Powyższy program przewidziany jest do realizacji w ciągu jednego roku szkolnego, w założeniu ma być on częścią planowanego przeze mnie bloku programów pod wspólnym tytułem „Historia Inaczej”.

7. Ewaluacja:

Celem ewaluacji jest ocena wartości programu i sposobu jego realizacji przez uczniów. O osiągniętych celach mają decydować wytwory materialne uczniów, zmiany w ich świadomości i systemie wartości. Jako metody ewaluacji wybrano:

- ◆ Rozmowy indywidualne z uczestnikami.
- ◆ Ocena materialnych osiągnięć uczniów.
- ◆ Analiza osiągnięć całej grupy.
- ◆ Dyskusja z uczniami na ostatnich zajęciach podsumowujących:, co udało się zrealizować, a co zakończyło się porażką i dlaczego.

8. Bibliografia:

1. Suwalski – Konstruowanie programu autorskiego, „Więści oświatowe” 2002 nr.6
2. R.Glton- Twórcza aktywność dziecka. Warszawa 1976.WsiP
3. Chojnacki A., Nowoczesne metody zarządzania informacją a archiwizacja dokumentów, I Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Wyższych Szkół Niepaństwowych, materiały konferencyjne, Poznań 1999.
4. Pindraszak, Archiwizatory - Kompresja danych, Zakład Nauczania Informatyki MIKOM, Warszawa, lipiec 1998.
5. Kędzierska- Nauczyciel i jego program autorski „Edukacja i reforma”, Wyd.UJ Kraków 2001.
6. Maria Kubacka, Renata Poźnikiewicz- Historia I –Gimnazjum- poradnik nauczyciela.